

STENHUGGEREN

medlemsblad

for

JYSK STENKLUB

nr 1

1 januar 1977

3 årgang

OLIGOCÆNE FOSSILER FRA GRUNDFØR

Århuseggen er kendt i den geologiske litteratur for sine forekomster af oligocæne aflejringer. I tidens løb er der fundet mange fossiler, både i selve Århus og ved Odder, men disse lokaliteter er nu tilgroede. Der er dog stadig muligheder for at se oligocæne aflejringer på Århuseggen og for at finde rester af det dyreliv, der fandtes dér for ca 30 millioner år siden. I Grundfør teglværks lergrave graves der oligocænt ler.

Grundfør teglværk ligger 2 km udenfor Grundfør i retning af Hinnerup. Efter at have fået tilladelse på kontoret kan man gå ned i lergraven, hvor der for tiden graves ind mod teglværket. I skrænten ses det grønne ler med Søvind-mergel nederst i profilet. De gamle, tilgroede grave giver indtryk af gravningens omfang siden teglværkets åbning i 1954.

Leret er grønligt på grund af glaukonitindhold. I tør tilstand er det lysegråt. Det er meget fedt og må derfor blandes med morænesand før brændingen til røde sten. Leret indeholder svovl og jern samt kalkkonkretioner og kaldes Branden-ler (efter Branden teglværk ved Fursund, hvor den mest kendte forekomst var). Leret er fra mellemoligocæn tid (ca 30 mill år gammelt) og kendes også fra Skive, Ulstrup og Fårup.

I lergraven kan der findes fossiler, men de er dog ikke særlig almindelige. Skallerne af snegle og muslinger kan være forvitrede og skøre, og sneglehusene kan indeholde pyrit, der forvitrer og ødelægger kalken. De fleste fossiler er små arter, så man skal se sig godt for. Det er nemmest at finde fossiler, hvor regnvandet har skyllet dem ud af leret. I det friske profil er leret glat og skallerne svære at se. En pincet eller lommekniv er et godt redskab.

Mest almindelig er en lille hjertemusling, Venericardia kickxi, der er ledeforstening for mellemoligocæn og således angiver lerets alder. Af andre muslingearter kan nævnes Astarte kickxi, Corbula gibba, Leda deshayesiana, Nucula, Cyprina (molboøsters). De fleste skaller er dog brudstykker. I et lag i bunden af graven kan der findes mange små kam-muslinger (Pecten).

Af sneglene er Aquilofusus deshayesi mest almindelig. Det er en konk-snegl, der kan blive 3 - 4 cm høj. Natica (boresnegl) er også ret almindelig, og dens huller ses ofte på andre skaller. Andre sneglearter er Turris duchastelii og Fusus multisulcatus.

Af andre fossiler findes øresten af fisk og foraminiferskaller.

Som førnævnt er der Søvind-mergel (fra Eocæn) i bunden af graven. Denne aflejring er meget fossilfattig, og det er kun lykkedes mig at finde en lille, men velbevaret hjatand i mergelen.

Ialt har jeg fundet rester af ca 17 dyrearter i Grundfør.

LITTERATUR: Poul Harder, De oligocæne Lag i Jernbanegennemskæringen ved Århus Station. D. G. U. II. 22. 1913.

G. V. Olsen, Mellemoligocænet ved Odder. D. G. F. 1955.

H. W. Rasmussen, Danmarks geologi, p. 71 - 73.

Danmarks natur 1, p. 185 - 186.

Ekskursion til Mols og Djursland. D. G. F. 1956.

Ingemann Schnetler

ANNONCE: Glasdisk, 1,30 lang, 1,30 høj, 7 glashylder, pris 100 kr.
Udmærket stenskab. tlf 143461

EFTERLYSNING: Kære venner, har nogen af Jer negativ'er fra udstillingen ? - Lån dem venligst til Dolly tlf 143461

GENERALFORSAMLINGERNE 9/10 og 26/10

Ved den ekstraordinære generalforsamling den 9 oktober 1976 blev lovændringer for Jysk Stenklub forelagt. Et stort flertal gik ind for forslagene. Da generalforsamlingen ikke var beslutningsdygtig, afholdtes der en ny ekstraordinær generalforsamling den 26 oktober 1976, hvor lovændringerne blev énstemmigt vedtaget.

Klubbens love i den nye udformning følger med dette nummer.

Den 9/10 vedtog man videre at fastsætte kontingentet for 1977 til 45 kr per medlem på baggrund af det efterfølgende budget, som blev fremlagt af bestyrelsen:

Budget for Jysk Stenklub 1977:

Anskaffelse af skab	kr	500,00
Etablering af samling af mineraler og håndbøger	-	600,00
Opslagstæle	-	200,00
Trykning af medlemsblad	-	600,00
Porto	-	400,00
Kuverter m. m.	-	350,00
Foredragsholdere, 3 x 300	-	900,00
Filmleje	-	150,00
Henlæggelse til fond til køb af diverse udstyr	-	500,00
Diverse uforudsete udgifter	-	300,00

 kr 4.500,00

Kontingent, 100 medlemmer á kr 45,00 =

kr 4.500,00

 bestyrelsen
Vedrørende medlemsliste 1977

Medlemmer, der ikke ønsker sig optaget på en offentlig medlemsliste, bedes meddele dette på girokortet ved kontingentbetalingen.

ANNONCE

Maskiner søges - gode brugte - helst med motor - til stenslibning. Købes af klubben. Henvendelse til bestyrelsen.

Idéer til indretning af klublokaler efterlyses.

Det ser ud til at skulle lykkes at få foden indenfor i egne klublokaler, stillet til rådighed af Aarhus kommune. Om alt går, som vi håber, ldes orienterende møde på stedet,

Sct. Annagade skole afd. A, første indgang i kælderen,
tirsdag den 18 januar 1977 kl 19.00.

bestyrelsen

Kontingent for 1977

Med dette nummer af bladet følger et giro-indbetalingskort til indbetaling af kontingent for 1977. Kontingentet er 45 kr per medlem. I h. t. vedtægternes § 3 skal kontingentet være betalt inden udgangen af februar måned.

Husk at skrive navn på indbetalingskortet.

kassereren

Sølvsmede-kursus

Der er et par pladser ledige på forårets sølvsmedekursus. Hvis du kunde ønske at være med, så kontakt hurtigst Hanne Kunde , tlf 06-140100.

JYSK STENKLUB. PROGRAM

Lørdag 8 januar kl 14.30 på Aaby bibliotek. Vi regner med at have én eller to nye film om opal og diamant.

Tirsdag 11 januar kl 19.00 på Aaby bibliotek, studielokalet, fortsætter studiegruppen med mineralogien, grundstoffer. Det er planen at mødes hver anden tirsdag herefter.

Tirsdag 18 januar. Idé-møde på Sct Annagades skole, - måske. Se herinde i bladet. Spørg bestyrelsen i forvejen.

Lørdag 12 februar kl 14.30 på Aaby bibliotek. Foredrag af Asger K. Pedersen om vulkaner på Island med film og billeder.

Lørdag 12 marts kl 14.30 på Aaby bibliotek. Generalforsamling. Dagsorden i henhold til lovene. Eventuelle forslag skal være formanden i hænde senest 8 dage før.

Lørdag 16 april kl 14.30 på Aaby bibliotek. H. Koch vil fortælle om sin Amerika-tur.

Handel. Der er stedse handel med sten m. m. i én time før medlemsmøderne på Aaby bibliotek, 13.30 - 14.30. bestyrelsen

Vestjysk Stenklub besøger Naturhistorisk Museum, Aarhus universitet, søndag 9 januar. Tidspunktet er ubekendt. r

Den Fynske Stenklub arbejder med en påsketur til baryt-mine i Schwarzwald. Interesserede kan spørge efter detaljer. Måske er turen endnu ikke overtegnet. r

Indlæg til næste blad til redaktionen senest torsdag den 3 marts. r

Bestyrelsen

Formand, H. Koch, Ollerupvej 16, 8270 Højbjerg, tlf 06-112502.

Sekretær, Hanne Kunde, Bøgevej 7, 8260 Viby J, tlf 06-140100.

Kasserer, Niels Schjeldahl, Birgittevej 6, 8220 Brabrand tlf 06-261210

Jon Olaf Svane, Hasle Ringvej 113, 8200 Aarhus N, tlf 06-164683.

Erik Jensen, Plutovej 8, 8270 Højbjerg, tlf 06-149521.

Redaktør, Sven Sønnichsen, Regnersgade 9, 8260 Viby J. tlf 06-145572
